

Begreppet "make eller maka" i den mening som avses i unionsrättens bestämmelser om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt uppehålla sig inom medlemsstaterna omfattar makar av samma kön

Även om det står medlemsstaterna fritt att tillåta samkönade äktenskap eller inte, får de inte hindra en unionsmedborgares rätt att fritt uppehålla sig inom medlemsstaterna genom att neka dennes make eller maka av samma kön, som är medborgare i ett icke EU-land, en härledd uppehållsrätt på den aktuella medlemsstatens territorium

Relu Adrian Coman, rumänsk medborgare, och Robert Clabourn Hamilton, amerikansk medborgare, bodde tillsammans under fyra år i USA innan de gifte sig i Bryssel år 2010. I december 2012 vände sig Relu Adrian Coman och hans make till rumänska myndigheter för att få upplysningar om förfarandet och villkoren för att Robert Clabourn Hamilton, i egenskap av familjemedlem till Relu Adrian Coman, skulle kunna uppehålla sig lagligt i Rumänien under längre tid än tre månader. Begäran grundades på direktivet om utövande av friheten att uppehålla sig inom medlemsstaterna¹, som gör det möjligt för maken eller maken till en unionsmedborgare som har utövat denna frihet att följa med eller ansluta sig till sin make eller maka i den medlemsstat där denne uppehåller sig.

Som svar på begäran informerade de rumänska myndigheterna Relu Adrian Coman och Robert Clabourn Hamilton om att den sistnämnde endast hade rätt till tre månaders uppehållstillstånd, eftersom han i Rumänien inte kunde anses som "make" till en unionsmedborgare, då äktenskap mellan personer av samma kön (samkönade äktenskap) inte erkänns i denna medlemsstat.

Makarna väckte då talan vid en rumänsk domstol och yrkade fastställelse av att det förelåg diskriminering på grund av sexuell läggning, när det kommer till utövandet av fri rörlighet inom unionen. Sedan en invändning om grundlagsstridighet framställdes i målet har Curtea Constituțională (Författningsdomstolen, Rumänien) frågat EU-domstolen huruvida Robert Clabourn Hamilton omfattas av begreppet "make eller maka" till en unionsmedborgare som utövat sin rätt till fri rörlighet och därmed ska beviljas permanent uppehållsrätt i Rumänien.

I sin dom av i dag erinrar EU-domstolen inledningsvis om att direktivet om utövande av friheten att uppehålla sig inom medlemsstaterna endast reglerar villkoren för en unionsmedborgares inresa och vistelse i andra medlemsstater än den som han eller hon är medborgare i. Bestämmelserna i detta direktiv ger således inte stöd för att icke EU-medborgare som är familjemedlemmar till en unionsmedborgare skulle ha någon härledd uppehållsrätt i den medlemsstat som unionsmedborgaren är medborgare i. Direktivet kan således inte grunda en härledd uppehållsrätt för Robert Clabourn Hamilton i den medlemsstat som Relu Adrian Coman är medborgare i, det vill säga Rumänien. Domstolen erinrar emellertid om att **icke EU-medborgare som är familjemedlemmar till en unionsmedborgare och som inte med stöd av bestämmelserna i direktivet kan göra gällande någon härledd uppehållsrätt i den medlemsstat där unionsmedborgaren är medborgare, dock i vissa fall kan tillerkännas en sådan rätt med**

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 2004, s. 77, och rättelser EUT L 229, 2004, s. 35, och EUT L 197, 2005, s. 34).

stöd av artikel 21.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (denna bestämmelse tillerkänner nämligen unionsmedborgare direkt den grundläggande och individuella rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaterna.

EU-domstolen fortsätter sitt resonemang med att slå fast att villkoren för att bevilja en sådan härledd uppehållsrätt inte får vara strängare än de som föreskrivs i direktivet för att bevilja en icke EU-medborgare, som är familjemedlem till en unionsmedborgare, en sådan härledd uppehållsrätt, i en situation där unionsmedborgaren har utövat sin rätt till fri rörlighet genom att bosätta sig i en annan medlemsstat än den som han eller hon är medborgare i.

EU-domstolen konstaterar vidare att inom ramen för direktivet om utövande av friheten att uppehålla sig inom medlemsstaterna avser begreppet "make eller maka" en person som ingått äktenskap med en annan person. Uttrycket är könsneutralt och kan därmed omfatta en make eller maka av samma kön som unionsmedborgaren. EU-domstolen preciserar emellertid att personers rättsliga status, som omfattar regler om ingående av äktenskap, är ett område som faller under medlemsstaternas befogenheter och att dessa befogenheter inte får inskränkas av unionsrätten. Medlemsstaterna är därmed fria att själva bestämma om personer av samma kön ska kunna ingå äktenskap eller inte. Unionen respekterar medlemsstaternas nationella identitet, som kommer till uttryck i deras politiska och konstitutionella grundstrukturer.

Ett beslut av myndigheterna i en medlemsstat att neka erkännande – enbart såvitt gäller beviljande av en härledd uppehållsrätt för en icke EU-medborgare – av ett äktenskap som han eller hon ingått med en unionsmedborgare av samma kön i enlighet med rättsordningen i en annan medlemsstat kan utgöra hinder för denne unionsmedborgares utövande av sin rätt att fritt röra och uppehålla sig i medlemsstaterna. Detta skulle leda till att den fria rörligheten för unionsmedborgare skulle variera från en medlemsstat till en annan beroende på om nationella rättsliga bestämmelser medger samkönade äktenskap eller inte.

EU-domstolen erinrar om att den fria rörligheten för personer kan vara föremål för begränsningar som är oberoende av de berörda personernas nationalitet, om de grundar sig på objektiva hänsyn till allmänintresset och står i proportion till det legitima syfte som eftersträvas med de nationella bestämmelserna.

Begreppet "grunderna för rättsordningen" (*ordre public*), som åberopats i förevarande fall för att motivera en begränsning av den fria rörligheten, ska tolkas restriktivt. Dess räckvidd kan således inte bestämmas ensidigt av varje medlemsstat utan kontroll från unionsinstitutionernas sida. **Skyldigheten för en medlemsstat att – enbart såvitt gäller beviljande av en härledd uppehållsrätt för en icke EU-medborgare – erkänna ett äktenskap mellan personer av samma kön som ingåtts i en annan medlemsstat** i enlighet med rättsordningen i denna stat, undergräver inte äktenskapet som institution i den förstnämnda medlemsstaten. Den ovannämnda skyldigheten **innebär inte att den aktuella medlemsstaten i sin nationella rätt ska föreskriva en möjlighet för personer av samma kön att ingå äktenskap**. En sådan skyldighet att erkänna ett äktenskap enbart såvitt gäller beviljande av en härledd uppehållsrätt för en icke EU-medborgare innebär inte någon kränkning av den berörda medlemsstatens nationella identitet och innebär inte heller att lag och ordning (*ordre public*) påverkas menligt i denna medlemsstat.

EU-domstolen erinrar slutligen om att en nationell bestämmelse som innebär ett hinder för personer att utöva sin fria rörlighet endast kan anses motiverad om den iakttar de grundläggande rättigheter som garanteras i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Den grundläggande rätten till respekt för privat- och familjelivet garanteras nämligen i artikel 7 i stadgan och det följer dessutom av praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna att ett homosexuellt pars relation kan omfattas av begreppen "privatliv" och "familjeliv" på samma sätt som relationen mellan två personer av motsatt kön som befinner sig i samma situation.

PÅPEKANDE Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. EU-domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Bilder från meddelandet av domen finns tillgängliga på "[Europe by Satellite](#)" ☎ +32 2 296 41 06